

EEN HELM BIEDT GEEN GARANTIE

Persoonlijke beschermingsmiddelen komen op de laatste plaats. Goede werkmethoden, veilige machines en een veilige werkomgeving hebben de voorkeur bij het bevorderen van veilig en gezond werken. Alleen dan heeft een veiligheidshelm meerwaarde. Maar dan moet je wel weten hoe je er het beste mee omgaat.

■ TEKST: MATHILDE VAN HULZEN ILLUSTRATIE: BOB LEENDERS

Met een persoonlijk beschermingsmiddel (PBM), zoals een veiligheidshelm, bril, paar handschoenen of oordoppen heeft een monteur nog geen garanties op een veilige werkomgeving. Zo'n middel mag daarom alleen worden ingezet als alle andere maatregelen het werk toch niet voldoende veilig en gezond kunnen maken. Werkgevers moeten daarom eerst de risico's in kaart brengen en collectieve maatregelen nemen om overlast te beperken. Als een machine te veel geluid maakt, kan de werkgever deze machine laten vervangen of geluidsisolatie laten aanbrengen rondom het apparaat. Of ervoor zorgen dat het personeel het werk in een andere ruimte kan uitvoeren opdat zij minder last hebben van het lawaai. Pas als deze maatregelen niet afdoende zijn, kan een werkgever PBM's aanschaffen. Zo is een gehoorbeschermer noodzakelijk als het lawaai ondanks alle andere structurele maatregelen toch nog gehoorschade kan veroorzaken.

Amerikaantjes

Een PBM beschermt tegen nagels uit een schiethamer, elektrische laagspanning, extreme warmte of koude, irritatie door gas of rook, ultraviolette straling, harde geluidsstoten en mechanische trillingen. Elk PBM is persoonsgebonden, afgestemd op de risico's en gratis voor

de werknemer. Een PBM moet bovendien bescherming bieden zonder zelf nieuwe risico's te veroorzaken.

Welk middel waar moet worden ingezet, hangt af van de gevaren op de werkplek. Alle materialen moeten goed passen, goed zijn afgesteld en niet kunnen afvallen bij bukken. PBM's moeten ook een CE-merkteken hebben en er moet op staan hoe lang het middel veilig kan worden gebruikt. De kwaliteit van kunststofveiligheidshelmen loopt bijvoorbeeld terug door het weer, zonlicht en dagelijks gebruik. Zo gaat een polycarbonaathelm drie jaar mee en een textielfenolhelm tien jaar.

Gehoorbescherming wordt aangeraden bij omgevingslawaai van 80 dB(A), zoals langs de snelweg. Vanaf dit geluidsniveau moet een werkgever gehoorbeschermende middelen beschikbaar stellen. Vanaf 85 dB(A) is het verplicht deze middelen te gebruiken. Een voorbijrijdende trein op een station komt bijvoorbeeld op 90 dB(A), het op maat zagen van een spaanplaat op 100 dB(A).

Werknemers die met scherpe voorwerpen in contact komen, zijn meestal goed af met de zogenoemde Amerikaantjes (stoffen handschoenen met verstevigde handpalmen). Voor chemicaliën, oliën, hete of koude voorwerpen of tegen stralingswarmte zijn speciale handschoenen verkrijgbaar.

TOOLBOXMEETING

Werknemers in de installatie- en isolatiebranche hebben dagelijks te maken met allerlei vormen van fysieke belasting en onveilige situaties. Dat kan op den duur leiden tot ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Toolboxmeetings zijn speciaal ontwikkeld om de fysieke belasting terug te dringen en (bijna-)ongelukken te voorkomen. Dit is het derde deel uit een serie van elf.

Schoenen met een stalen tussenzool, verstevigde neus en oliebestendige loopzool zijn geschikt voor bouw- en constructiewerkplaatsen. Daarmee wordt voorkomen dat de voet van een werknemer bekneld raakt of scherpe, uitstekende delen schade veroorzaken aan de voet. De uitvoering hangt af van het werk en de omgeving. Speciaal aandacht verdient de adembescherming. Deze beschermingsmiddelen mogen niet worden gebruikt in een brandgevaarlijke omgeving, een besloten ruimte of in een kelder of kruipruimte met minder dan negentien procent zuurstof in de lucht. Ook bieden ze geen bescherming tegen spuitnevel of de vluchtige bestanddelen daarin. Na gebruik moeten de filters worden weggegooid. Als zich rondom de neus vuil ophoopt, betekent dit dat het filter niet goed aansluit en dus niet goed beschermd.

Checklist

Werknemers moeten erop worden getraind om bij elk PBM een korte checklist te doorlopen. Op de eerste plaats moet een PBM in goede staat zijn. Dus een helm mag geen zichtbare beschadigingen op de helmschaal vertonen en het binnenwerk moet voldoende meegeven. Ook (hand)schoenen en filters moeten heel zijn en moeten worden weggegooid als ze in aanraking zijn geweest met gevaarlijke stoffen.

Daarna komen de functie-eisen. Het bandenstel van een helm moet bijvoorbeeld goed staan afgesteld en er moet voldoende vrije ruimte zijn tussen de schaal en het hoofd. Filters moeten goed aansluiten.

Vervolgens komt het omgaan met het PBM. Gehoor-

bescherming, zoals otoplastieken, moet bijvoorbeeld met schone vingers worden ingedaan en na elk gebruik worden gereinigd om infecties van het oor te voorkomen. Ook moet worden gecontroleerd of de afsluitkappen van oorkappen niet te hard of stug zijn geworden of zelfs gescheurd of beschadigd. Dit vermindert de werking van de gehoorbescherming.

De Arbeidsinspectie controleert of de juiste PBM's op de juiste manier worden toegepast. Als dat niet gebeurt, kan de Arbeidsinspectie het werk stilleggen, direct maatregelen eisen of een boete opleggen aan de werkgever én de werknemer. Werknemers zijn namelijk verplicht persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken als de leidinggevende dit opdraagt. Wie ze bij herhaling 'vergeet' of weigert te dragen kan worden geschorst of zelfs ontslagen.

Daarom is het in ieders belang als werknemers gemotiveerd zijn om de PBM's op de juiste manier te gebruiken. Ook al lijkt het vanzelfsprekend dat iedereen weet hoe hij of zij een helm op het hoofd moet zetten, voorlichting en regelmatig terugkerende instructies, zoals bij een toolboxmeeting, blijven noodzakelijk. Ook bij werkbesprekingen kan informatie over PBM's telkens terugkeren. Als werknemers zelf hun PBM's mogen uitkiezen, stimuleert hen dat om de middelen daadwerkelijk te gebruiken.

MEER INFORMATIE:

- www.missarbo.nl
- www.veiligengezondwerken.nl
- www.szw.nl

SPECIAAL VAK IN GEREEDSCHAPSKOFFER

Bij Van Til Electrotechniek in Alkmaar werken vijf monteurs in de buitendienst voornamelijk aan domotica ofwel EIB-installaties. Meestal bij woningen voor particulieren of via een aannemer in de woningbouw. Daarvoor zijn de gebruikelijke persoonlijke beschermingsmiddelen nodig, zoals schoenen met harde neuzen en stroeve zolen, oordoppen en af en toe een veiligheidshelm. 'Meestal is de woning al afgebouwd, dus een helm is zelden nodig', zegt Menno Richardson, samen met zijn vader directeur-eigenaar van het bedrijf.

De monteurs krijgen tijdens de maandelijkse werkvergadering informatie over veilig werken. 'En voordat we met een werk beginnen, vragen we of iedereen de juiste spullen bij zich heeft', vertelt Richardson. 'Als het op de bouwplaats verplicht wordt gesteld, moeten ze de hulpmiddelen gebruiken. Ze mogen zelf hun veiligheidsmiddelen uitzoeken bij de leverancier, van schoenen tot veiligheidsbril. Want als iets niet lekker zit, zullen ze het zeker niet gebruiken. En daar gaat het tenslotte om.'

Daarnaast heeft hij gereedschapskoffers voor de monteurs aangeschaft met daarin een speciaal vak om de persoonlijke beschermingsmiddelen op te bergen. 'Zo hebben ze alles direct bij de hand.'

Richardson benadrukt tegenover de monteurs dat ze altijd hun gezond verstand moeten gebruiken. 'Ze moeten niets doen wat ze niet durven. Soms laten we een afschrikwekkend filmpje zien, maar het effect daarvan ebt snel weg. Omdat we een klein bedrijf zijn, heb je als leidinggevende gelukkig veel contact met de werknemers en kun je mensen dus steeds wijzen op het nut van hun persoonlijke beschermingsmiddelen. Ik weet zelf wat de gevolgen kunnen zijn als je geen gehoorbeschermer op doet terwijl het nodig is. In mijn oren is het nooit stil.'